

ΕΦΤΑΣΕ ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ από τις εφτά. Περίμενε ότι θα μπορούσε να πάει πιο γρήγορα, νωρίς το πρωί, και να είναι εκεί νωρίτερα. Όταν όμως συνάντησε τα πρώτα έργα, κι έπειτα τα επόμενα, την έπιασε νευρικότητα. Εκείνος θα περνούσε την πύλη, θα έψαχνε του κάκου να τη βρει, και πρώτα απ' όλα θα ένιωθε απογοητευμένος και αποθαρρημένος. Πίσω της, μες στον καθρέφτη ανέτειλε ο ήλιος – θα προτιμούσε να τον έχει μπροστά της κι όχι πίσω της, ακόμη κι αν την τύφλωνε.

Πάρκαρε, εκεί που πάρκαρε πάντα, και προχώρησε στον μικρό δρόμο προς την πύλη, τόσο αργά, όπως πήγαινε πάντα· άδειασε στιδήποτε αφορούσε τη δική της ζωή από το μυαλό της κι έκανε χώρο γι' αυτόν. Εκείνος βέβαια είχε πάντοτε μια σταθερή θέση στο μυαλό της. Δεν περνούσε ούτε ώρα που να μην αναρωτηθεί τι να έκανε άραγε εκείνη τη στιγμή και πώς να αισθανόταν. Και όταν τον συναντούσε, δεν υπήρχε τίποτε άλλο πέρα από αυτόν. Τώρα, που η ζωή του έβγαινε από το τέλμα κι άρχιζε πάλι να κινείται, τώρα χρειαζόταν τη φροντίδα της ακόμη περισσότερο.

Το παλιό πέτρινο οικοδόμημα ήταν λουσμένο στον ήλιο. Άλλη μια φορά αναρωτήθηκε πώς μπορούσε ένα

κτίριο να εξυπηρετεί έναν τόσο απαίσιο σκοπό και παρ' όλα αυτά να είναι τόσο όμορφο: ο τοίχος με το αγιόκλημα, πράσινος σαν το δάσος την άνοιξη και το καλοκαίρι, κίτρινος και κόκκινος το φθινόπωρο, οι μικροί πύργοι στις γωνίες και ο μεγάλος στη μέση, με παράθυρα που θύμιζαν εκκλησία, η βαριά πύλη, απωθητική, σαν να ήθελε να κλείσει τους εχθρούς έξω αντί να κλείσει τους ενοίκους μέσα. Κοίταξε το ρολόι της. Σ' εκείνους εκεί μέσα άρεσε να σε αφήνουν να περιμένεις. Πολλές φορές της είχε συμβεί να ζητήσει μάταια μια δίωρη επίσκεψη και, μετά τη μία ώρα που της είχαν διαθέσει, να μην πάει κανείς να την πάρει, κι έτσι να μείνει κοντά του άλλη μισή ώρα ή και τρία τέταρτα, όμως χωρίς να είναι πραγματικά κοντά του. Όταν οι καμπάνες της κοντινής εκκλησίας άρχισαν να σημαίνουν εφτά, άνοιξε η πύλη κι εκείνος βγήκε ανοιγοκλείνοντας τα μάτια του στον ήλιο. Πέρασε τρέχοντας το δρόμο και τον αγκάλιασε πριν προλάβει ν' ακουμπήσει κάτω τις δυο μεγάλες του τσάντες· έμεινε ακίνητος στην αγκαλιά της χωρίς ν' ανταποδώσει. «Επιτέλους», του είπε, «επιτέλους».

«Άσε με να οδηγήσω», της είπε μόλις έφτασαν στο αυτοκίνητο, «ονειρευόμουν τόσο πολύ να οδηγήσω».

«Μπορείς; Τα αυτοκίνητα έχουν γίνει πιο γρήγορα και η κίνηση πιο πυκνή».

Επέμενε, και συνέχισε να οδηγεί ακόμη κι όταν άρχισε να τρέχει ιδρώτας στο μέτωπό του από την προσπάθεια. Καθόταν πλάι του σε εγρήγορση και δεν έλεγε τίποτε όταν έκανε λάθη στις στροφές μέσα στην πόλη και στα προσπεράσματα στον αυτοκινητόδρομο. Μέχρι που είδαν την πινακίδα της καφετέριας και του είπε: «Πρέπει να πάρω πρωινό, είμαι στο πόδι εδώ και πέντε ώρες».

Τον επισκεπτόταν στη φυλακή κάθε δεκαπέντε μέρες. Όμως τώρα, καθώς προχωρούσε μαζί της στον πάγκο, γέμιζε το δίσκο του, περίμενε στο ταμείο, ερχόταν από την τουαλέτα και καθόταν απέναντί της, της φαινόταν σαν να τον έβλεπε πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό. Είδε πως είχε γεράσει περισσότερο απ' όσο την άφησαν οι επισκέψεις της να καταλάβει ή απ' όσο μπορούσε να ομολογήσει η ίδια στον εαυτό της. Με την πρώτη ματιά έδειχνε ακόμη ένας καλοστεκούμενος άντρας, ψηλός, με τετράγωνο πρόσωπο, με φωτεινά πράσινα μάτια και πυκνά γκριζαρισμένα καστανά μαλλιά, αλλά η κακή του στάση τόνιζε την κοιλίτσα του, που δεν ταίριαζε με τα λιγνά χέρια και πόδια του, το βήμα του ήταν συρτό, το πρόσωπο γκριζό, και οι ρυτίδες που διασταυρώνονταν στο μέτωπο και χάραζαν βαθιές και μακριές αυλακιές στα μάγουλα δεν πρόδιναν περιουσιολογία αλλά μια απροσδιόριστη ανημπόρια. Και όταν μιλούσε, την τρόμαζε ο τρόπος που αντιδρούσε στα λόγια της, αργόσυρτα και διστακτικά, και οι τυχαίες αδέξιες χειρονομίες που υπογράμμιζαν τα λόγια του. Μα πώς μπόρεσε να μην το παρατηρήσει στις επισκέψεις της; Τι άλλο δεν είχε παρατηρήσει άραγε από αυτά που συνέβαιναν μέσα του;

«Θα πάμε στο σπίτι σου;»

«Θα πάμε για Σαββατοκύριακο στην εξοχή. Μαζί με τη Μαργκαρέτε αγοράσαμε ένα σπίτι στο Μπράντενμπουργκ, σε κακή κατάσταση, χωρίς θέρμανση, χωρίς ηλεκτρικό, και νερό υπάρχει μόνο έξω με την αντλία, έχει όμως ένα μεγάλο πάρκο με γέρικα δέντρα. Τώρα το καλοκαίρι είναι υπέροχα εκεί».

«Πώς μαγειρεύετε;»

Εκείνη γέλασε. «Αυτό σ' απασχολεί; Με κάτι χοντρά κόκκινα γκαζάκια. Πήρα μάλιστα και δύο επιπλέον για το Σαββατοκύριακο, επειδή προσκάλεσα τους παλιούς φίλους».

Έλπιζε ότι εκείνος θα χαιρόταν. Αλλά δεν έδειξε χαρά. «Ποιον;» ρώτησε μόνο.

Το είχε σκεφτεί και ξανασκεφτεί. Ποιοι παλιού του φίλοι θα του έκαναν καλό, ποιοι θα του έφερναν αμνησινία ή και θα τον έκαναν να κλειστεί στον εαυτό του; Πρέπει να βρεθεί πάλι με ανθρώπους, σκέφτηκε. Και, πέρα από αυτό, χρειάζεται βοήθεια. Ποιος θα του τη δώσει αν όχι οι παλιό του φίλοι; Τελικά αποφάσισε ότι όσοι κάρηκαν μόλις τους τηλεφώνησε και ήθελαν να έρθουν, αυτοί θα ήταν και οι κατάλληλοι. Για μερικούς απ' όσους αρνήθηκαν αισθάνθηκε πραγματικά λύπη. Θα ήθελαν να είναι εκεί, αν το ήξεραν νωρίτερα και δεν είχαν κάνει άλλα σχέδια. Τι να κάνει όμως κι αυτή, η αποφυλάκιση ήρθε ξαφνικά.

«Τον Χένερ, την Ίλζε, τον Ούλριχ με τη νέα του γυναίκα και την κόρη του, την Κάριν με τον άντρα της, φυσικά, τον Αντρέας. Μαζί μ' εσένα, τη Μαργκαρέτε κι εμένα γινόμαστε δέκα».

«Ο Μάρκο Χαν;»

«Ποιος;»

«Ε, ξέρεις τώρα, για αρκετό καιρό στην αρχή μόνο μου έγραφε, ύστερα μ' επισκέφθηκε για πρώτη φορά πριν από τέσσερα χρόνια και από τότε συνέχισε τακτικά. Εκτός από σένα, είναι...»

«Εννοείς αυτόν τον τρελό, που παραλίγο να σου κοτίσει τη χάρη;»

«Έκανε μόνο αυτό που τον παρακάλεσα να κάνει.

Έγραψα το χαιρετισμό, ήξερα το κοινό και ήξερα και το λόγο. Δεν μπορείς να τον κατηγορήσεις για τίποτε».

«Δεν μπορούσες να ξέρεις τι ζημιά θα έκανε. Αυτός το ήξερε κι όχι μόνο δε σε συγκράτησε, αλλά σ' ενθάρρυνε κιόλας. Σε χρησιμοποιεί». Είχε οργιστεί, όπως εκείνο το πρωί που διάβασε στην εφημερίδα ότι σ' ένα σκοτεινό συνέδριο αριστερών με θέμα τη βία εκείνος είχε γράψει ένα χαιρετισμό. Μ' αυτό τον τρόπο αποκάλυψε την ανικανότητά του να καταλάβει το λάθος του και να δείξει μεταμέλεια. Τέτοιος άνθρωπος δεν επιτρέπεται να πάρει χάρη.

«Θα του τηλεφωνήσω και θα τον προσκαλέσω». Σηκώθηκε, έψαξε στην τσέπη του παντελονιού του, βρήκε κέρματα και πήγε στο τηλέφωνο. Σηκώθηκε κι αυτή, ήθελε να τρέξει ξοπίσω του και να τον σταματήσει, αλλά κοντοστάθηκε. Όταν είδε ότι κάτι δεν ήξερε ν' απαντήσει στο συνομιλήτή του, πήγε κοντά του, πήρε το τηλέφωνο και έδωσε οδηγίες για το σπίτι της. Την αγκάλιασε κι εκείνη αισθάνθηκε πολύ καλά που συμφιλιώθηκαν.

Όταν ξεκίνησαν πάλι, κάθισε η ίδια στο τιμόνι. «Γιατί δεν προσκάλεσες το γιο μου;» τη ρώτησε μετά από λίγο.

«Του τηλεφώνησα και μου το 'κλεισε. Μετά του έγραψα ένα γράμμα». Ανασήκωσε τους ώμους. «Το ήξερα ότι θα ήθελες να τον έχεις κοντά σου. Ήξερα όμως ότι δε σκόπευε να έρθει. Έχει πάρει την απόφασή του εδώ και κάμποσο καιρό».

«Δεν ήταν αυτός. Ήταν εκείνοι».

«Και ποια η διαφορά; Έγινε όπως τον ανέθρεψαν να γίνει».